

keersgerelateerde schade verdient overweging. Zo een alternatief is een materiële regeling vergelijkbaar met artikel 7:658 BW, aangevuld met ondersteunende maatregelen op het terrein van de concretisering van de in acht te nemen zorgvuldigheidsnorm en openheid over de aard en toedracht van een incident.

De aanbevelingen zijn gedaan met het doel tot een aanvaardbare wijze van verhaal van zorggerelateerde schade te komen, die recht doet aan en passend is voor de si-

tuatie waarin patiënten onbedoeld terecht kunnen komen. Immers, waar de geneeskundige behandeling de patiënt beoogt te genezen, moet worden vastgesteld dat zorggerelateerde schade, ondanks preventieve maatregelen, voorkomt en dat daar waar gewerkt wordt, fouten worden gemaakt. Alle schade voorkómen is dus een mooi ideaal, maar niet realistisch. Wat wel realistisch is, is het op passende wijze datgene goed maken wat met de fout is aangedaan.

## | 281 | Een ski-ongeval in Oostenrijk: Wat nu?

mr. S. Wijnkamp<sup>1</sup>

*De auteur bepleit om bij letselschade door ski-ongevallen in Oostenrijk voor de Oostenrijkse rechter te dagvaarden en Oostenrijks recht toe te passen. Bij de Oostenrijkse rechter is meer deskundigheid aanwezig om ski-ongevallen te beoordelen. De Oostenrijkse rechter neemt altijd een schouw ter plaatse en laat zich bijstaan door een deskundige, terwijl de Oostenrijkse jurisprudentie op het gebied van ski-ongevallen uitgebreid is. Op grond van art. 4 lid 2 Rome II is bij een ski-ongeval tussen twee skiërs, die in Nederland hun gewone verblijfplaats hebben, Nederlands recht van toepassing. Auteur bepleit echter op grond van de accessoire aanknopng van art. 4 lid 3 Rome II om ook dan Oostenrijks recht toe te passen. Ook als Nederlands recht wordt toegepast geldt art. 17 Rome II, dat bepaalt dat de geldende veiligheidsvoorschriften ter plaatse relevant zijn voor beoordeling van aansprakelijkheid.*

### Inleiding

Jaarlijks bevinden zich miljoenen toeristen op de Oostenrijkse skipisten. Een groot deel daarvan is Nederlander. Jaarlijks vinden ook vele ski-ongevallen plaats. Ook bij deze ongevallen zijn vele Nederlanders betrokken. Soms door botsingen, soms door gevaarlijke omstandigheden op of naast de skipiste. De schadelijke gevolgen van een ski-ongeval openbaren zich eerst in de maanden erna, dus pas na het wintersportseizoen.

Strafrechtelijke en civielrechtelijke procedures zijn het gevolg. Wordt de zaak strafrechtelijk vervolgd dan zal de buitenlandse rechter het vonnis uitspreken. Komt het tot een civiel geschil, dan is het ook meestal de buitenlandse rechter die een oordeel velt.

Als het gaat om een botsing tussen twee in Nederland wonende partijen, dan is de verleiding groot de zaak in

Nederland af te wikkelen. Of dit verstandig is en of men zich ervan bewust is dat het buitenlandse rechtstelsel vaak voordeliger voor het slachtoffer is dan het Nederlandse, is de vraag.

In Nederland worden veel schades door Nederlandse schadebehandelaars van verzekeraars, letselschadebureaus of Nederlandse advocaten afgewikkeld. Niet altijd is daar (voldoende) kennis van het buitenlandse recht en specifiek skirecht voor handen.

Er is in het buitenland zeer veel jurisprudentie over ski-ongevallen, waardoor het skirecht zich uitgebreid heeft kunnen ontwikkelen. Het bijzondere van het skirecht is dat, voor een niet ter zake kundige, de oorzaak van een ski-ongeval zeer lastig te bepalen is. Men heeft daarvoor naast de juiste interpretatie van verschillende FIS-regels ook skitechnische deskundigheid nodig. Het alleen op basis van schriftelijke verklaringen van getuigen en partijen het ongeval reconstrueren is in de regel onvoldoende. Illustratief hiervoor is een arrest van het Hof Leeuwarden,<sup>2</sup> waarbij de Nederlandse rechter over een ski-ongeval een oordeel moest vellen. De beoordeling van deze zaak was niet eenvoudig en de uitkomst was zeker niet wat het slachtoffer zich ervan voorstelde: zijn vordering werd afgewezen.

Gezien het internationale karakter van ski-ongevallen speelt het internationale privaatrecht een belangrijke rol. Bij het analyseren van de rechtsgevolgen van het ongeval dient vooraf bepaald te worden naar welke regels de eventueel verwijtbare gedraging beoordeeld zou moeten worden en naar welke regels de schadevergoeding moet worden afgewikkeld.

<sup>1</sup> Mr. Stephan Wijnkamp is als "Rechtsanwalt" ingeschreven in Oostenrijk. Hij is een in ski-en bergsportrecht gespecialiseerde advocaat en gevestigd in Imst Tirol, Oostenrijk, [www.bergsportrecht.eu](http://www.bergsportrecht.eu). Hij is ook als Landesskileraar verbonden aan de Skischool in Fiss-Ladis, lid van het Oostenrijkse Kuratorium für Alpine Sicherheit en gediplomeerd "Bergretter" bij de Bergrettung Tirol.

<sup>2</sup> Hof Leeuwarden 26 juni 2012, ECLI:NL:GHLEE:2012:BW9768, Prg 2012, 205 m.nt. P. Abas.

Komt het uiteindelijk tot een procedure, dan is de volgende vraag de bevoegdheid van de rechtbank Voor welke rechtbank, in Nederland of in het buitenland moet uiteindelijk worden gedagvaard? Dit zijn vragen van processtrategische aard, die elke eiser zich vooraf moet stellen.

Om bovenstaande vragen te kunnen oplossen zal naast kennis van het Nederlandse recht, ook kennis van het buitenlandse recht noodzakelijk zijn. Dit artikel zal zich beperken tot het Oostenrijkse recht.

Verder dient de toedracht zelf vastgesteld te worden. Hiervoor is inzicht in skitechniek en ervaring op skipisten noodzakelijk. Een verkeersongeval is voor iedereen goed te begrijpen. Dit komt omdat we in het dagelijkse leven met het wegverkeer worden geconfronteerd. Daarnaast zijn de omstandigheden bij een verkeersongeval meestal goed bepaalbaar. Wegen zijn aangelegd, sporen zijn op de weg zichtbaar, eindposities zijn bekend etc. Dit is bij een ski-ongeval wezenlijk anders. Daar zijn er geen specifieke rijbanen en sporen die later nog zichtbaar zijn. Door weersinvloeden of preparering van de piste zijn omstandigheden later anders. Op de skipiste zelf bevinden zich glooiingen, oneffenheden en verschillende hellingshoeken naar verschillende richtingen. Niet altijd is alles zichtbaar van boven of van beneden gezien, terwijl foto's vanuit een andere hoek genomen, soms iets anders kunnen suggereren. Getuigenverklaringen zijn vaak niet duidelijk. Ook snelheid is moeilijk in te schatten en over de inschatting van de eigen technische vaardigheid is het maar beter helemaal niet te spreken....

In deze bijdrage zal bovenstaande problematiek besproken worden. Begonnen wordt met de achtergrond van het skiongeval, daarna wordt het Oostenrijkse skirecht en de Oostenrijkse procedure kort besproken, vervolgens komt het internationale privaatrecht aan de orde en wordt het arrest van het Hof Leeuwarden geanalyseerd, waarbij deze procedure vergeleken wordt met de Oostenrijkse procedure.

### Achtergrond

Wintersporttoeristen<sup>3</sup> hebben over het algemeen in het buitenland de reputatie niet goed, te snel en onvoorzichtig te skiën. De toerist<sup>4</sup> in kwestie denkt daar meestal heel anders over.

In de ski-ongevallendossiers bevinden zich bijna altijd verklaringen<sup>5</sup> waarbij de toerist schetst een zeer ervaren skiër te zijn omdat hij of zij al vele jaren skiet. Hij bedoelt daarmee dan eigenlijk te zeggen dat hij vindt dat hij goed en gecontroleerd skiet. Wanneer, waar, hoe snel en op welke wijze geschied is, omstandigheden die van belang

zijn voor de beoordeling of al dan niet zorgvuldig gehandeld is, noemt hij niet. Op een blauw gemarkeerde, vlakke, niet drukbezette piste, met zonnig weer gecontroleerd skiën vereist bijvoorbeeld veel minder les, training en ervaring dan voor het met hoog tempo op een steile, zwart gemarkeerde ijzige piste skiën met slecht zicht. Waarbij nog opgemerkt kan worden dat de meeste ongevallen zich juist bij zonnig weer voordoen. Dit komt met name omdat men denkt meer controle te hebben.

In feite zegt de verklaring omtrent de ervarenheid dus niets over de technische vaardigheid en controle waarmee wordt geschied. Ervaren rechters en advocaten weten dit op de juiste waarde schatten. Eigenlijk bedoelt de skiër dat men al jaren op wintersportvakantie gaat en de skisport bedrijft. Of hij skiles heeft gekregen of misschien in Nederland in de indoorskihhal vaker dan een of tweemaal per jaar deze technische en risicovolle sport beoefent, is van belang. Heeft de vakantieganger geen goede techniek, dan is vaak de oorzaak van het ongeval gelegen in het feit dat de skiër vanuit skitechnisch oogpunt, gezien de omstandigheden, te snel en boven zijn eigen vaardigheden uit heeft geschied. Hierdoor ontwikkelt zich een tunnelblik waardoor de skiër alleen nog de punten van zijn ski's ziet en zijn verdere omgeving nog nauwelijks of slechts vanuit zijn ooghoeken kan waarnemen, met alle gevolgen van dien. Verklaringen van partijen en getuigen kunnen daardoor onbetrouwbaar worden.

Daarbij komt ook nog dat, wanneer de vakantieganger sinds jaren op wintersportvakantie gaat en geen skiles meer neemt, hij zijn technische fouten niet zelf herkent en deze fouten er bij elke wintersportvakantie juist dieper ingeslepen worden. In feite gaat deze skiër steeds slechter skiën, terwijl hij denkt juist beter te gaan skiën en meer "slechte" ervaring opdoet.

Door de technische ontwikkeling van de ski wordt skiën makkelijker gemaakt, waardoor het vallen vermeden wordt. Ski's zijn meer vergevingsgezind geworden. Een technische fout wordt nu niet meer zo snel met een valpartij afgestraft. Mede hierdoor ontstaat een vals vertrouwen van de skiër in zijn eigen kunnen en een schromelijke overschatting van de controle die hij over zijn ski's heeft. Met een slechte techniek komen vele vakantiegangers voor hun eigen gevoel veilig en snel naar beneden. Niets is minder waar. Een klassieke skitechnische fout die op skipistes waar te nemen is, is die van de Rücklage. De skiër staat veel te ver naar achter en probeert de ski's zoveel mogelijk parallel te houden, waarbij vele varianten te zien zijn van de wijze waarop bochten gemaakt worden. Pas als de sneeuwconditie van de piste verslechtert door nieuwe sneeuw of bulten en hobbels, wordt dit type skiër de beperkingen van zijn techniek bewust en omdat

<sup>3</sup> Dit geldt vanuit een objectieve ski-technische visie in principe ook voor vele niet-Nederlandse toeristen en zelfs inwoners van betreffende landen, maar dit wordt door hen in de praktijk niet altijd als zodanig ervaren.

<sup>4</sup> Ik gebruik hier voor de leesbaarheid van het artikel de mannelijke vorm, maar het artikel heeft uiteraard ook betrekking op vrouwelijke toeristen en kinderen.

<sup>5</sup> Vaak betreft dit een proces verbaal als verdachte bij een strafrechtelijk opsporingsonderzoek.

geprobeerd wordt de dreigende val te voorkomen, wordt de snelheid pas dan aangepast. Door deze skiwijze is de skiër te snel en ongecontroleerd aan het skiën. Ongevallen en botsingen zijn daarvan het resultaat.

### Oostenrijkse procedure

De Oostenrijkse procedure kenmerkt zich door het principe van de “Unmittelbarkeit”. Dat principe houdt in dat de behandelend rechter verplicht is zelfstandig de getuigen direct te horen en het bewijs zelfstandig te waarderen. Wordt een getuige aangeboden om een bepaalde stelling te bewijzen, dan is de rechter verplicht de verklaring direct van de betreffende getuige te horen. Schriftelijke verklaringen van deze getuige, bij de politie bijvoorbeeld, vormen geen direct getuigenbewijs. De rechter zal ook dan de getuige zelf moeten ondervragen. Dit betekent dat veelal verschillende mondelinge behandelingen plaatsvinden.

Een ander belangrijk kenmerk van de Oostenrijkse procedure is dat vrijwel automatisch een deskundige als “Gerichtshilfe” door de rechter aangesteld zal worden. Bij ski-ongevallen zijn dit een skitechnisch deskundige en in ieder geval ook een medisch deskundige of medische deskundigen. De deskundigen staan op een lijst waaruit de rechter zelf kan kiezen.

Bijzonder is verder dat bij ski-ongevallen vaak een “Lokalausganschein”, een descente, op de piste zal plaatsvinden waarbij partijen, getuigen, advocaten, deskundige en rechter aanwezig zijn en waarbij ook de getuigen gehoord worden. Een zeer praktische gang van zaken, waarbij het feitenonderzoek wezenlijk makkelijker dan in Nederland verloopt. Immers, juist bij ski-ongevallen is het belangrijk dat er een goed beeld is van de ongevalsituatie. Een skipiste bestaat niet uit één vlak met een bepaalde hellingshoek, maar uit verschillende glooiingen en plooiën die het gezichtsveld en wijze van skiën kunnen beïnvloeden. Voor zover nog mogelijk worden partijen verzocht voor te skiën. Voor de waarheidsgetrouwheid van verklaringen en stellingen is dit van wezenlijke betekenis.

Bij de veroordeling in de proceskosten is er een belangrijk verschil met Nederland. Deze is afhankelijk van de hoogte van de “Streitwert”, het belang van de zaak. Bepaalde rechten, zoals de verklaring voor recht dat de aangesproken partij aansprakelijk is, worden daarbij, naast de gevorderde schadevergoeding, apart gewaardeerd. Afhankelijk van deze “Streitwert” zijn proceshandelingen en de duur daarvan aan tarieven onderworpen. De veroordeling in de proceskosten kan uiteindelijk hoger of lager uitvallen dan de op uurbasis gedeclareerde advocaatkosten. Wezenlijk anders dus dan in Nederland, waar de advocaatkosten in de procedure maar zeer schamel vergoed

worden. Mijn ervaring is dat de kostenveroordelingen in Oostenrijk vaak de werkelijke advocaatkosten benaderen of zelfs hoger uitvallen. Een voordeel bij winnen van de procedure, maar een nadeel bij het verliezen ervan.

### Oostenrijks recht

Het Oostenrijks schadevergoedingsrecht gaat uit van de “Wiedergutmachung” van de door de dader veroorzaakte schade.<sup>6</sup> Het “Schmerzensgeld” in Oostenrijk is niet helemaal te vergelijken met het smartengeld in Nederland. Het “Schmerzensgeld” bestaat uit een toekenning van een schadebedrag voor het ontstane ongemak en pijn. De pijndagen worden genormeerd vastgesteld door een medisch deskundige. Voor zware pijn wordt 300 euro per dag vergoed, voor middelzware pijn 200 euro per dag en voor lichte pijn 100 euro per dag. Daarnaast zijn er nog schadecomponenten als “Verunstaltungs”schade, schade als littekens, hinken, het zich in een rolstoel moeten voortbewegen etc.<sup>7</sup> Bij materiële schade moet men denken aan aanpassingen in de levensomgeving en inkomstenderving. De inkomstenderving, “Verdienstentgang” genoemd, is in Oostenrijk een compensatie waarbij ook de te betalen belasting vergoed moet worden. Het uitgangspunt is dus de bruto jaarschade, niet de netto jaarschade zoals in Nederland.<sup>8</sup> Dit alles brengt met zich mee dat de schadevergoeding in Oostenrijk in het algemeen aanmerkelijk hoger is dan de schadevergoeding in Nederland.

Bij de aansprakelijkheidsvraag bij een ski-ongeval tussen twee of meer skiërs wordt uitgegaan van het onrechtmatige daad leerstuk (Deliktshaftung), waarbij een schending van de zogenaamde FIS-regels ook meteen als een schending van de zorgvuldigheidsmaatstaf heeft te gelden.

### FIS-regels, POE-regels

De FIS-Regels zijn de gedragsregels voor pistengebruikers, voor het laatst in 2002 opgesteld door de Fédération Internationale de Ski ter voorkoming van ongevallen op de skipiste bij het beoefenen van de skisport. De POE-Regels zijn de gedragsregels opgesteld door het Kuratorium für Alpine Sicherheit ten behoeve van de veiligheid op de skipisten. In het Oostenrijkse recht zijn deze door het Oberste Gerichtshof (vergelijkbaar met de Nederlandse Hoge Raad) gedefinieerd als een nadere concretisering van de algemene zorgvuldigheidsnorm. Een schending van deze regels levert onverkort een onzorgvuldige gedraging op. De regels gelden ook voor de bepaling van de mate van eigen schuld. Bepaalde regels kunnen met elkaar in conflict zijn. Bijvoorbeeld: de regel dat men op zicht moet skiën kan conflicteren met de regel dat men zich op de piste niet op een voor anderen onoverzichtelijke plaats mag bevinden.

<sup>6</sup> Handbuch Bürgerliches Recht, Perner, Spitzer, Kodek, pg. 266.

<sup>7</sup> § 1326 ABGB: “Ist die verletzte Person durch die Mißhandlung verunstaltet worden;so muß zumal,wenn sie weiblichen Geschlechtes ist, insofern auf diesen Umstand Rücksicht genommen werden, als ihr besseres Fortkommen dadurch verhindert werden kann.”

<sup>8</sup> § 1325 ABGB; Tades, Hopf, Kathrein, Stabentheiner E 155; Zeitschrift Verkehrsrecht (ZVR) 1961/118; Ob 79/97zz, ZVR 1998/21,53.

Er zijn ook verschillende interpretatiemogelijkheden voor de verschillende regels. Veel is in de omvangrijke Oostenrijkse jurisprudentie al uitgekristalliseerd en moet dus bij de beoordeling betrokken worden.<sup>9</sup>

Vindt het ongeval zijn oorzaak in een schending van de zorgplicht van de liftondernemer, dan is de aansprakelijkheid gebaseerd op de plichten van de vervoersovereenkomst die de skiër door het kopen van de skipas met de liftondernemer is aangegaan.<sup>10</sup> De onderneming die de skipiste exploiteert moet instaan voor de veiligheid van het transport naar boven en heeft een verantwoordelijkheid voor het onderhoud van de skipiste. Vooral atypische gevaren, gevaren waar een skiër geen rekening mee hoeft te houden, gevaren die op kunstmatige wijze zijn ontstaan of die niet op een geprepareerde piste thuis horen zoals bijvoorbeeld een gat in de piste, zijn daarbij onderdeel van de discussie. Aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid van de exploitant van de skipiste zullen buiten beschouwing blijven, dit artikel beperkt zich tot de aansprakelijkheid tussen gebruikers van de piste onderling. De situatie dat skiërs zich buiten de piste begeven zal ook buiten beschouwing blijven.

### **Strafrecht**

Het is in Oostenrijk regel dat het bij botsingen bij het skiën met letsel als gevolg tot een strafrechtelijke vervolging komt. Of dat uitmondt in een strafproces en een veroordeling hangt van de feiten af. Een strafrechtelijke veroordeling leidt door de verplichte bewijskracht van het strafvonnis ook tot een civielrechtelijke veroordeling tot het betalen van schadevergoeding.

### **Internationaal privaatrecht**

#### *Welk materieel recht is van toepassing?*

Art.4 lid 1 Rome II bepaalt dat het recht van het land waar het ski-ongeval heeft plaatsgevonden van toepassing is. Lid 2 van dit artikel bepaalt dat, wanneer dader en slachtoffer in één land wonen het recht van dit land van toepassing is. Art.4 lid 3 Rome II bepaalt dat, wanneer er een “kennelijk nauwere band” is met een ander land, het recht van dit andere land van toepassing kan zijn.

In de Preambule punt 18 bij de Rome II Verordening wordt verklaard dat de uitwijkclausule art. 4 lid 3 van toepassing is, wanneer uit alle omstandigheden van het geval blijkt dat de onrechtmatige daad een nauwere verband heeft met een andere staat. Naar mijn mening sluit de Rome II Verordening de toepasselijkheid van het recht van de plaats van het ski-ongeval dan ook niet uit als beide partijen hun woon- of verblijfplaats hebben in hetzelfde land,

dat een ander land is dan het land waar het ski-ongeval heeft plaatsgevonden. Lid 2 kan dan buiten toepassing blijven, omdat lid 3 voorrang heeft. Het argument voor deze zgn. accessoire aanknopng kan worden gevonden in het feit dat beide partijen dezelfde overeenkomst hebben met de exploitant van de skipiste, en in de feitelijke omstandigheden van het geval.<sup>11</sup> Een belangrijk argument voor de accessoire aanknopng is tevens het feit dat het bij ski-ongevallen raadzaam is de zaak lokaal te laten beoordelen. Het is bij een ski-ongeval in Oostenrijk praktischer een Oostenrijkse rechter de zaak naar Oostenrijks recht en niet naar Nederlands recht te laten beoordelen.

Daarbij moet men wel letten op de verjaring. Waar in Nederland het vrij eenvoudig is de verjaring te stuiten wordt door een aangetekende brief waarin men ondubbelzinnig zijn rechten voorbehoudt, zijn in Oostenrijk de eisen strenger: de verjaring wordt alleen maar gestuit door het uitbrengen van de dagvaarding binnen een termijn van drie jaar na het bekend zijn van dader en schade.<sup>12</sup>

#### *Welke zorgvuldigheidsnorm?*

Artikel 17 van de Rome II Verordening bepaalt, dat de beoordeling van de onrechtmatigheid van de gedraging moet plaatsvinden aan de hand van de veiligheids- en gedragsregels van het land, waar de gebeurtenis plaatsvond.

Bij een ski-ongeval in Oostenrijk betekent dit dus de beoordeling naar de Oostenrijkse veiligheids- en gedragsregels. Wat dient nu verstaan te worden onder deze veiligheids- en gedragsregels? Vele auteurs<sup>13</sup> stellen dat hieronder ook de civielrechtelijke zorgvuldigheidsnorm valt. In dit geval dus de boven al beschreven Oostenrijkse zorgvuldigheidsnorm, met name de FIS-regels op grond van het ABGB, het Oostenrijkse burgerlijk wetboek.

De preambule bij de Rome II Verordening bepaalt in overweging 34 dat het voor de bepaling van de onzorgvuldigheid gaat om alle voorschriften die in samenhang met veiligheid en gedragingen staan. Naar mijn mening dient alleen al vanuit doelmatigheidsoverwegingen bij ski-ongevallen de zorgvuldigheidsnorm van het land waar het ongeval heeft plaatsgevonden toegepast te worden. Een andere oplossing zou vanuit internationale optiek en vanuit de opzet van Rome II tot een onmogelijke situatie op skipisten met hun internationale karakter leiden. Zou het recht van een ander land, Nederland waar de sporten spel jurisprudentie geldend recht is, een minder strenge aansprakelijkheidsnorm hanteren, dan kan het zijn dat een gedraging naar Oostenrijk recht beoordeeld tot aansprakelijkheid leidt, terwijl de gedraging naar Nederlands recht niet tot aansprakelijkheid leidt.

<sup>9</sup> 25.11.1971 SZ 44/178 -ZVR 1973/66, RZ 1972, 109; 4 Ob 173/05b; ZVR 1997/117; 3 Ob 309/97f JBI 1998,450 ZVR 1999/4,6 Ob 269/oob ZVR 2002/4; ZVR 2002/4,12, 19.4.1977 ZVR1978/44.

<sup>10</sup> OGH 18.4.1989, 4 Ob 524/89; OGH 4.2.1993,2 Ob 501/93; “Skiunfall wer haftet,” dr. Patrick Schenner, pg. 28.

<sup>11</sup> Zie ook Huber/Bach, Die Rom II Verordnung – VOIPRax 2005,73(77). Zie ook het naschrift van mr. C.A.M. Roijackers.

<sup>12</sup> § 1489 ABGB.

<sup>13</sup> Wagner, Die neue Rom II Verordnung, IPRax 2008,1(6).

Dit leidt tot rechtsonzekerheid op de skipiste. Immers, als het Nederlands recht bij een onrechtmatige daad tussen twee Nederlanders van toepassing is, kan dat het theoretische gevolg hebben dat de Nederlander een meer risicovolle skiwijze kiest dan zijn medepistengebruiker van een andere nationaliteit. Bij de bespreking van het vonnis van het Hof Leeuwarden kom ik hierop uitgebreid terug. Bij een ski-ongeval in Oostenrijk dienen mijns inziens altijd de FIS-regels en POE-regels, geïnterpreteerd naar Oostenrijks recht, in acht genomen te worden en op basis daarvan moeten de onzorgvuldigheid en mogelijke eigen schuld bepaald worden.

#### *In welk land kan worden geprocedeerd?*

Volgens art. 2 van de EU-verordening Brussel I (nr. 44/2001) is de rechtbank van de woonstaat van de gedaagde bevoegd van het geschil kennis te nemen. Artikel 5.3 van deze verordening bepaalt dat bij een onrechtmatige daad de rechtbank van de staat waar de gevolgen van de onrechtmatige daad zijn ingetreden ook bevoegd is.<sup>14</sup> Men heeft dus de keuze als de gedaagde in Nederland woont en het ongeval zich in Oostenrijk heeft voorgedaan tussen het aanbrengen van de zaak in Nederland of in Oostenrijk.

Deze afweging moet worden gemaakt nadat de zaak op alle gebieden is geanalyseerd en de bewijspositie duidelijk is.

#### **Hof Leeuwarden 26 juni 2012**

Op 26 juni 2012 heeft het Hof Leeuwarden in appel een arrest gewezen, waarbij het hof een in Frankrijk plaatsgevonden skiongeval tussen twee Nederlanders moest beoordelen. De uitkomst van het arrest was dat Nederlands recht van toepassing is en dat de Nederlandse sport- en speljurisprudentie toegepast diende te worden, waarbij sprake is van een verhoogde aansprakelijkheidsdrempel omdat deelnemers “in redelijkheid tot op zekere hoogte gevaarlijke, slecht gecoördineerde, verkeerd getimede of onvoldoende doordachte handelingen of gedragingen waartoe de activiteit uitlokt of die daarin besloten liggen van elkaar (moeten, red.) verwachten.”<sup>15</sup> Een bijzondere uitspraak, die behoorlijk afwijkt van het recht in de meeste Alpenlanden. Zou een dergelijke zaak in de Alpenlanden, in dit geval Frankrijk,<sup>16</sup> beoordeeld worden, dan zou deze uitkomst anders zijn geweest.

#### *De feiten*

Twee broers en een neef gingen gezamenlijk op skivakantie in Val Thorens, Frankrijk. Zij skieden de gehele week in de groep samen, waarbij de onderlinge afstanden en volgorde afwisselend waren. Bij een van de gezamenlijke afdalingen ging het mis. Eiser skiede voorop, zijn achter hem skiënde broer, de gedaagde, moest plotseling uitwijken voor een kind die vallend op één ski zijn pad dreigde te kruisen en raakte bij deze uitwijkmanoeuvre met de punt van zijn ski de achterkant van de ski van zijn broer. Deze kwam ten val en liep daardoor zodanig lichamelijk letsel op dat hij arbeidsongeschikt werd. Het slachtoffer claimde vervolgens de schade van (de verzekeraar van) zijn broer.

#### *Eis*

De eiser stelt dat zijn broer door schending van de FIS-regels<sup>17</sup> onzorgvuldig heeft gehandeld. De gedaagde broer heeft de eiser door zijn snelheid en wijze van skiën in gevaar gebracht. De gedaagde zou zich niet aan de FIS-regels 2 en 3<sup>18</sup> hebben gehouden. Een deskundigenbericht had de eiser niet overgelegd of aangeboden.

#### *Verweer*

De gedaagde heeft betwist dat hij onzorgvuldig gehandeld zou hebben, waarbij gedaagde er bovendien op heeft gewezen dat het ongeval tijdens een sport- en spelsituatie had plaatsgevonden waarbij een andere dan de normaal gebruikelijke zorgvuldigheidsmaatstaf zou gelden. Gedaagde heeft verder gesteld dat de FIS-regels slechts praktische wenken zijn voor skiërs om hen bewust te maken van de risico's van hun sport en derhalve geen absolute voorrangregels zijn.

#### *Door de rechtbank vastgestelde feiten*

Van belang voor deze zaak zijn uiteraard de feiten, die door de rechtbank<sup>19</sup> als vaststaand zijn aangemerkt. Deze feiten vormen de basis voor de uitspraken van rechtbank en hof. Bij deze feiten zijn een aantal kanttekeningen, vragen en opmerkingen te plaatsen.

#### \* Vastgesteld feit<sup>20</sup>

*“[appellant] en [geïntimeerde 1] waren in februari 2009 samen met anderen op skivakantie in Val Thorens Frankrijk.”*

<sup>14</sup> Bij het verdrag van Lugano, herzien bij Lugano II, Trb 2003, 174, zijn Zwitserland, IJsland en Noorwegen – wintersportlanden – ook tot Brussel I toegetreden.

<sup>15</sup> Hof Leeuwarden 26 juni 2012, ECLI:NL:GHLEE:2012:BW9768.

<sup>16</sup> Zie hiervoor 1382, 1383 en vooral 1384 Code Civil. Waarbij in art 1384 lid 1 een zeer uitgebreide aansprakelijkheid geldt voor schade aangericht door de houder van zaken als ski's.

<sup>17</sup> Gedragsregels voor pistengebruikers, laatst in 2002 opgesteld door de Fédération Internationale de Ski ter voorkoming van ongevallen op de skipiste bij het beoefenen van de skisport, zie [www.bergsportrecht.eu](http://www.bergsportrecht.eu).

<sup>18</sup> FIS-regel 2 bepaalt: Elke ski- of snowboarder moet op zicht skiën. Hij dient zijn snelheid en zijn wijze van skiën aan zijn eigen vaardigheid, de piste zelf, de sneeuwcondities, weersomstandigheden en drukte op de piste aan te passen. FIS-regel 3 bepaalt: De van achter/boven komende skiër of snowboarder moet zijn spoor zo kiezen dat hij de voor hem skiënde of boardende persoon niet in gevaar brengt.

<sup>19</sup> Rechtbank Leeuwarden 23 februari 2011, ECLI:NL:RBLEE:2011:BP5822.

<sup>20</sup> De gecursiveerde citaten bij “vastgesteld feit” zijn afkomstig uit het arrest Hof Leeuwarden 26 juni 2012, ECLI:NL:GHLEE:2012:BW9768.

\* Aantekening

Het ongeval gebeurde tijdens de krokus- of carnavalsvakantie. De krokus- of carnavalsvakantie is in skigebieden hoogseizoen, het kenmerk daarvan zijn drukke pisten. In bekende skigebieden bevinden zich afhankelijk van de liftcapaciteit soms meer dan 20.000 mensen op de skipisten. Val Thorens is een topwintersportoord in Frankrijk waar vele toeristen komen. Vreemd genoeg gaat het hof er later vanuit dat deze blauw gemarkeerde piste niet druk was.

\* Oostenrijk

Zou de procedure in Oostenrijk hebben plaatsgevonden, dan zou de rechtbank vanuit haar eigen ervaring zich een oordeel omtrent de mogelijke drukte en de daarmee verband houdende getuigenverklaringen hebben gevormd, waarbij het aan de gedaagde partij geweest zou zijn duidelijk te maken dat de piste niet druk bezet was.

\* Vastgesteld feit

*“Zij waren (redelijk) ervaren skiërs.”*

\* Aantekening

Wat wordt hier verstaan onder redelijk ervaren skiërs? Wat zegt dit over de mate van zorgvuldigheid waarmee zij skiën? Ook een beginner, hoewel onervaren, kan toch zorgvuldig skiën. Hoe goed en hoe gecontroleerd zij skieden had vastgesteld moeten worden. Het enkele feit dat men vele jaren op wintersportvakantie is geweest zegt niets over de technische vaardigheid of controle bij bepaalde snelheden en omstandigheden. Omdat deze feiten belangrijk zijn voor de vraag of al dan niet onzorgvuldig was gehandeld, (heeft de skiër bijvoorbeeld met inachtneming van zijn eigen vaardigheid geskied?) en ook in de overwegingen van de rechter later nog terugkomen, zou met name de vraag naar de skivaardigheid van de gedaagde op haar plaats geweest zijn en als feitelijke onderbouwing voor het latere vonnis vastgesteld hebben moeten worden.

\* Oostenrijk

Bij de Oostenrijkse procedure wordt deze vraag middels een waarneming ter plaatse samen met partijen, advocaten en getuigen door de Sachverständige beantwoord. Vaak is ook de rechter daarbij aanwezig. De meeste ervaren Oostenrijkse rechters weten ook wat toeristen verstaan onder de uitdrukking dat zij ervaren skiërs zijn.....

\* Vastgesteld feit

*“[appellant] en [geïntimeerde 1] en hun neef skieden bijna de gehele week in steeds wisselende volgorde en op wisselende afstanden achter elkaar aan of zij ontmoetten elkaar bij de skilift.”*

\* Aantekening

Deze wijze van skiën is een normaal gegeven op wintersportvakanties. Men skiet vaak in groeps- of familieverband omdat dit gezelliger is. Men gaat gezamenlijk in de lift naar boven en gaat gezamenlijk naar beneden. Af en toe tijdens de afdaling wacht men dan op elkaar omdat de ene skiër nu eenmaal sneller is dan de andere. Daar-

door variëren de onderlinge afstanden en volgorde waarin wordt geskied. Deze wijze van skiën heeft ook niet een groter risico in zich dan individueel skiën.

\* Oostenrijk

Bij een Oostenrijkse procedure was deze vaststelling niet van belang geweest. Nog afgezien van het feit dat het rechters uit eigen ervaring al bekend is dat de meesten in groepsverband skiën.

\* Vastgesteld feit

*“Op 24 februari 2009 moest [geïntimeerde 1], die achter [appellant] aan skiede, plotseling uitwijken voor een jongen die op één ski zijn pad kruiste.”*

Appellant verklaarde hierover: *“Wij maakten vervolgens met zijn drieën de afdaling Plateau. Dit is een blauwe piste en een korte afdaling (...). Er was voldoende ruimte om te skiën. Die dag was het voor het eerst mooi weer (...). Wij konden redelijk rechtuit naar beneden skiën. Ik skiede voorop, daarachter mijn broer en daarachter mijn neef. Mijn broer vertelde mij later dat hij moest uitwijken voor een kind (een jongen) dat in zijn skibaan kwam. Hij kon mij toen niet ontwijken en is mij achterop geskied. Het gebeurde achter mij. Ik heb dus niet gezien wat er gebeurde.”*

Geïntimeerde 1 verklaarde hierover: *Ik dacht dat het een rode afdaling was. [Appellant] was voorop en toen kwam ik, circa een meter achter hem iets links van hem. Mijn neef zat weer achter mij. Ook weer 1 á 2 meter achter mij. Toen zag ik uit een ooghoek dat er een jongetje op mij afkwam. Het jongetje kwam van links. Hij stond nog maar op één ski. Ik dacht toen ik ga achter mijn broer langs om het jongetje te ontwijken. Dat lukte niet en toen raakte ik mijn broer vol op zijn schoenen. Het was niet extreem druk op de piste. Het was niet overbevolkt. Het was die dag mooi weer.”*

De neef verklaarde hierover: *“[Appellant] ging voorop, toen geïntimeerde 1 en dan kwam ik. Ik denk dat ik zo'n 40 á 50 meter afstand had tot [geïntimeerde 1]. [Geïntimeerde 1] had zeker 20 meter afstand van appellant. Zij zaten dicht op elkaar dan dat ik op geïntimeerde 1 zat. Wij gingen recht naar beneden. Er kwam toen een jongetje van rechts. Ik zag dat [geïntimeerde 1] dit jongetje wilde ontwijken. [geïntimeerde 1] skiede toen bij [appellant] achterop. Zij stonden nog even en toen vielen zij. Ik zat erachter, het gebeurde voor mijn neus.”*

\* Aantekening

Het groepje ging nagenoeg recht naar beneden, aldus de verklaring, waarbij gedaagde zelfs dacht dat het een rode piste was. Het was echter een blauw gemarkeerde skipiste, genaamd Plateau. De skipiste Plateau is op de website van Val Thorens zichtbaar en zo dus makkelijk te controleren. Gezien de verklaring van gedaagde dat hij dacht dat het een rode piste was lijkt het erop dat hij deze piste toch nog relatief stijl vond. Ook op een blauwe piste bevinden zich soms steile stukken die op een rode piste (tot 40%) of zwarte piste (22 graden/meer dan 40%) doen lijken.

De weersomstandigheden en de toestand van de piste op die dag zijn meestal op te vragen bij de liftondernemer. Het groepje skiede recht naar beneden. Dit staat door de verklaringen onweersproken vast. Indien op een blauwe piste recht naar beneden wordt geskied kunnen al snel snelheden bereikt worden van naar schatting tussen 60 km/u tot 70 km/u<sup>21</sup>. Ingeval skiërs (te) snel skiën ontstaat een tunnelblik. Men is gefixeerd op zijn eigen skispoor. Hierdoor worden andere gebruikers van de piste helemaal niet, op het laatste moment of te laat opgemerkt.

De gedaagde zag de jongen plotseling vanuit zijn linker ooghoek, verklaarde hij. Hij probeerde toen uit te wijken. Doet men dit wanneer men rechtuit skiet, dan kan dit alleen door druk te zetten op de voorkant van met name de linkerski en daarbij de kanten van de ski te benutten. Deze druk mag niet te sterk zijn omdat anders juist afgeremd wordt. Het probleem wat zich bij een doorsnee houding van toeristen voordoet is enerzijds die van Rücklage, de houding is te ver naar achter, en anderzijds dat men de kanten van de ski niet gebruikt maar “rutscht” (men glijdt op het gehele oppervlak van de ski en heeft weinig grip)<sup>22</sup>. De skiër staat in een verkeerde positie, een zogenaamd verkeerd “Fahrverhalten”, met het gewicht te ver naar achteren. Bij een dergelijke manoeuvre op volle snelheid verliest de skiër zijn controle en komt juist door het uitoefenen van lichte druk op de achterkant van de ski's nog meer naar achter en versnelt daardoor. Hij wordt dan als het ware gelanceerd. Het kan daarbij ook nog zijn dat de conditie van de piste het versnellings-effect nog versterkt kan hebben. Daardoor heeft gedaagde zijn broer de eiser ingehaald en is achterop hem geskied. Ook het letsel van de eiser kan overeenkomen met de verklaringen.

Zou een deskundige de gedaagde hebben zien skiën dan ziet deze in één oogopslag wat het Fahrverhalten, de ski-houding, is van de gedaagde. Deze houding is namelijk zonder veel training zeker niet snel te verbeteren.

De verklaringen van de gedaagde laten echter geen andere conclusie toe dan dat dit de oorzaak van het ongeval moet zijn. Bij een goede uitvoering van de techniek of door het genoeg afstand houden zou gedaagde anders zijn broer die gelijktijdig snel rechtuit naar beneden skiede, nooit hebben kunnen raken.

Feit is dat gedaagde achter/boven eiser skiede en tevens dat gedaagde ook van achter/boven de jongen skiede. Gedaagde bevond zich op het moment voor de botsing dus zowel achter/boven zijn broer als de vallende jon-

gen. Hij zou dus bij voldoende controle overzicht over de gehele situatie gehad moeten hebben.

Aan de vraag waarom het uitwijken voor de jongen zo plotseling en naar dus bleek ongecontroleerd moest gebeuren is kennelijk geen nadere aandacht geschonken. Deze vraag zou echter belangrijk zijn geweest. Feit is dat gedaagde de jongen vanuit zijn ooghoek zag. Het jongetje viel.

Hoe overzichtelijk de piste daar was, staat niet in het arrest. Een piste is niet één vlak geheel maar bestaat uit diverse glooiingen en plooiën. Van boven komend kan men niet altijd zien wat er zich achter een dergelijke glooiing bevindt. Het op zicht skiën betekent dat men bij dergelijke onoverzichtelijke plaatsen het tempo moet verminderen. Gedaagde, van boven komende, had de jongen dus logischerwijze al eerder hebben kunnen en moeten opmerken of, als er daar een onoverzichtelijke plaats was, het tempo moeten verminderen en zijn tempo aan hebben moeten passen aan het zicht en aan zijn eigen kunnen. In plaats van het tempo te verlagen heeft hij het tempo verhoogd en zijn broer ingehaald. Voor de beantwoording van de zorgvuldigheidsvraag is het antwoord op de vraag waarom er dan zo plotseling uitgeweken moest worden, zeker van belang.

Volgens FIS-regel 2 moet men op zicht en aan eigen technische vaardigheid aangepast skiën. Het plotseling en in dit geval principieel dus te laat opmerken van andere pistengebruikers, waardoor dezen in gevaar worden gebracht, zou gedaagde aangerekend hebben kunnen worden.

Natuurlijk kan het niet zo geweest zijn dat, zoals vastgesteld werd, het jongetje op gedaagde afkwam. Dit was juist andersom. Gedaagde kwam van boven en skiede, recht en met hoog tempo, naar beneden, naar het jongetje toe, die zich links<sup>23</sup> beneden hem bevond. De jongen skiede uiteraard niet naar boven. Gedaagde moest deze jongen op volle snelheid dus ontwijken. Dit ontwijken had als gevolg dat hij zijn broer heeft aangeskied en hij daarbij FIS-regel 2 geschonden heeft.

Gedaagde heeft niet alleen ten opzichte van zijn broer deze FIS-regel geschonden, maar ook tegenover andere pistengebruikers, waaronder de zich beneden hem bevindende jongen (en mogelijk ook nog andere pistengebruikers). Dat hij deze jongen niet heeft geraakt zegt principieel niets over de schending van deze FIS-regel 2. Voor een schending daarvan hoeft er geen sprake van een botsing te zijn.

Het ongeval deed zich tijdens de carnavalsvakantie voor. De gedaagde verklaarde omtrent de drukte: “het was niet extreem druk”. Over het feit hoe druk de piste nu werke-

<sup>21</sup> Studie in opdracht van het Österreichischen Schiverbandes met betrekking tot ‘Unfallgeschehen, Geschwindigkeit, Helmtrageverhalten auf Österreichs Pisten in der Wintersaison 2008/2009’, gedaan door het Institut für Sportwissenschaft Innsbruck waaruit blijkt dat mannen met een snelheid van gemiddeld 52,3 km/u en vrouwen gemiddeld 43 km/u skiën.

<sup>22</sup> Vele wintersporters hebben van zichzelf de indruk dat zij de kanten van de ski wel benutten. De praktijk is echter dat zij de carving-techniek, zoals slalom- en reuzenslalom-skiërs toepassen, niet beheersen. Dit blijkt vooral op ijzige pisten waar men opeens de schijnbare controle verliest en geen mooie bochten meer kan maken of als toeristen proberen een reuzenslalom, waarbij vaak harde ijzige ondergrond is, te skiën.

<sup>23</sup> De getuigenverklaring wordt op dit punt door het Hof gecorrigeerd.

lijk was zou naar mijn mening ook veel meer informatie gevraagd moeten worden. Kennelijk was deze piste wel druk maar niet extreem druk.<sup>24</sup> Het onder deze omstandigheden nagenoeg recht naar beneden skiën, waarbij kennelijk de skitechniek van gedaagde niet toereikend was voor snelle gecontroleerde manoeuvres, is een schending van FIS-regel 2, omdat de gedaagde boven zijn eigen kunnen heeft geskied.

Dat gedaagde, voor zijn eigen kunnen, te dicht op de eiser skiede en dus te weinig afstand hield is naar mijn mening duidelijk, omdat hij eiser van achteren komende heeft geraakt. Daarbij komt ook nog aan FIS-regel 3 betekenis toe. Deze regel bepaalt dat de van achter komende skiër zijn spoor zo dient te kiezen, dat hij pistengebruikers onder/voor zich, niet in gevaar mag brengen. Ook deze regel blijkt dus te zijn geschonden. Gedaagde heeft ternauwernood een ongeval met de jongen kunnen vermijden, dus de jongen in eerste instantie in gevaar gebracht, en daarnaast ook zijn broer, de eiser.

Daarbij komt ook nog dat de gedaagde wist dat hij in een groep skiede, het was dus druk om hem heen, en hij zou dus extra alert moeten zijn om tijdig ook op anderen te kunnen reageren. Ook een schending van de FIS-regels dus.

\* Oostenrijk

In Oostenrijk zou de Sachverständige al bovengenoemde feitelijke conclusies getrokken hebben, waardoor de eiser voldoende bewijs voor zijn stelling zou hebben geleverd.

\* Vastgesteld feit

De Fédération Internationale du Ski ( FIS ) heeft regels opgesteld.

De tweede en derde regel luiden volgens rechtbank en hof als volgt: *“Iedere skiër moet te allen tijde kunnen stoppen of uitwijken. Hij moet zijn snelheid en wijze van skiën aanpassen aan zijn skivaardigheid, de conditie van de piste, de sneeuw en weersomstandigheden alsook aan de drukte van de piste.*

*De van achter komende skiër moet zijn spoor zo kiezen dat hij skiërs voor zich niet in gevaar brengt.”*

\* Aantekening

De door zowel de rechtbank als hof gehanteerde tekst van de FIS-regel 2 is verkeerd geciteerd. FIS-regel 2 bepaalt namelijk niet dat de skiër te allen tijde moet kunnen stoppen of uitwijken. De tekst in het Duits luidt:

*“Regel 2. Beherrschung der Geschwindigkeit und der Fahrweise*

*Jeder Skifahrer und Snowboarder muss auf Sicht fahren. Er muss seine Geschwindigkeit und seine Fahrweise seinem Können und den Gelände-Schnee- und Witterungsverhältnissen sowie der Verkehrsdichte anpassen.”*<sup>25</sup>

De door beide instanties geciteerde regel, de verplichting tot uitwijken of stoppen, bestaat niet. Door uit te wijken heeft de gedaagde broer helemaal niet conform de FIS-regel gehandeld. Hij moest op zicht skiën, bepaalt de regel. Wat is de mogelijke oorzaak van het verkeerde citeren van de FIS-regel?

Eiser heeft in eerste aanleg, blijkt uit het vonnis, zelf gesteld dat gedaagde onrechtmatig heeft gehandeld door overtreding van twee FIS-regels. Volgens eiser was gedaagde niet in staat tijdig te stoppen en niet in staat om veilig uit te wijken. Gedaagde heeft, door 1 of 2 meter achter hem te skiën, de voor hem skiënde eiser in gevaar gebracht en hij heeft onvoldoende afstand tot hem genomen, zo stelt de eiser.

Het gevolg van deze stelling is geweest dat de rechtbank de eiser opgedragen heeft te bewijzen dat zijn gedaagde broer op een afstand van een tot twee meter (schuin) achter hem aan heeft geskied.

De neef verklaarde immers anders. De eiser had niets gezien en de neef wist het niet precies, terwijl de verklaring van de gedaagde deels tegenstrijdig was met hetgeen de neef verklaarde.

De eiser had niet gesteld, dat gedaagde zijn snelheid niet aan zijn skivaardigheid, de drukte van de piste, de sneeuw- en sneeuwcondities en weersomstandigheden heeft aangepast en dat gedaagde niet op zicht had geskied. Het feit dat de eiser door toedoen van gedaagde is gevallen als gevolg van het gevaarlijke gedrag van gedaagde wordt in het vonnis niet genoemd.

Verder heeft de rechtbank bij de beoordeling ook in aanmerking genomen dat het kind het pad van gedaagde kruiste, terwijl geen feiten of omstandigheden zijn gebleken waaruit kan worden afgeleid dat gedaagde zich zou hebben schuldig gemaakt aan een gedraging waarvan hij zich had behoren te weerhouden.

De rechtbank gaat dan nog verder door te overwegen dat een skiër, hoe ervaren en oplettend ook niet in staat kan worden geacht te allen tijde en onder alle omstandigheden een botsing met een andere skiër te vermijden.

Van skiërs mag niet verwacht worden dat zij geen skitechnische fouten maken. Het vallen als gevolg van een skitechnische fout is inherent aan de skisport. Dat behoort tot het verwachtingspatroon op de skipiste, het pistenvertrouwen.

Wat men ook verwacht is, dat andere pistengebruikers de skiër niet nodeloos in ( extra ) gevaar brengen door onzorgvuldige gedragingen, gedragingen die zich principieel wel binnen de invloedssfeer van de betreffende skiër bevinden.

<sup>24</sup> Rechtbank Leeuwarden 23 februari 2011, ECLI:NL:RBL EE:2011:BP5822, heeft in zijn vonnis vastgesteld dat het niet druk op deze piste was. Hoe de rechtbank daartoe komt blijkt verder niet uit het vonnis.

<sup>25</sup> [http://www.fis-ski.com/mm/Document/documentlibrary/Administrative/02/04/29/10FISRulesofConduct-German-A0\\_Neutral.pdf](http://www.fis-ski.com/mm/Document/documentlibrary/Administrative/02/04/29/10FISRulesofConduct-German-A0_Neutral.pdf)



Het vallen door roekeloos of onzorgvuldig gedrag door overschatting en/of niet op voldoende zicht skiën behoort niet meer tot het pistenvertrouwen.

Dit pistenvertrouwen vindt zijn weerslag in de FIS-regels. Had eiser gesteld dat de gedaagde, zich bevindende op een goed bezette beginnerspiste, door het kind te laat op te merken, boven zijn kunnen, te snel recht naar beneden en niet op zicht had geskied, dat de eiser dit niet had kunnen verwachten van de gedaagde, dan zou de rechtbank de kans gehad hebben een ander vonnis te kunnen wijzen.

De eiser kreeg bij tussenvonnis de mogelijkheid nog de mogelijkheid om bijvoorbeeld via een deskundigenbericht bewijs te leveren. Deze kans liet eiser lopen.

De rechtbank heeft geoordeeld dat van het overtreden van de zorgvuldigheidsnorm in de gegeven omstandigheden sprake is, indien vast komt te staan dat gedaagde op een afstand van slechts 1 à 2 meter (schuin) achter eiser heeft geskied en eiser moest dit bewijzen. Kennelijk acht de rechtbank deze afstand gevaarlijk.

Door de rechtbank wordt uit het oog wordt verloren dat ook een afstand van 1 à 2 meter niet gevaarlijk hoeft te zijn. Dit gevaar hangt af van skivaardigheid, snelheid, drukte van de piste, weer, sneeuwcondities, stijlheid van de piste etc. Al deze variabelen waren in deze zaak nog niet nadrukkelijk aan de orde gekomen en zijn allen van belang voor de waardering van de mate van gevaarstelling.

\* Oostenrijk

Bij de Oostenrijkse procedure vindt de feitenvaststelling door de Sachverständige plaats. De rechter benoemt deze deskundige als zijn assistent. Is er een schending van de (juist geciteerde) FIS-regel geconstateerd dan bepaalt de rechter dat als gevolg daarvan deze schending rechtens als onzorgvuldig handelen kwalificeert en dan zal de schadevergoeding bepaald moeten worden. De hele problematiek omtrent de vaststelling van feiten wordt dus aan een deskundige overgelaten. Ook de medische zijde van de zaak die verband houdt met de schadevaststelling wordt aan een medisch deskundige overgelaten.

#### *Internationaal privaatrecht correct toegepast?*

De rechtbank oordeelde dat Nederlands recht van toepassing was en dat in dat kader de FIS-regels als nadere uitwerking van de zorgvuldigheidsnorm gezien moeten worden. De litigieuze gedraging werd getoetst aan de FIS-regels omdat deze als onderdeel van het Nederlandse recht werden beschouwd. Correcter zou geweest zijn de verwijtbare gedraging op grond van Rome II artikel 17 te toetsen aan de Franse voorschriften.

De overweging dat de FIS-regels als nadere uitwerking van de zorgvuldigheidsnorm hebben te gelden is geheel in lijn met de buitenlandse rechtspraak.

#### *Hoger beroep*

De eiser slaagt er niet in bewijs voor zijn stelling te leveren. Zijn eis wordt afgewezen en hij gaat in beroep.

Het hof neemt hier evenals de rechtbank aan dat de FIS-regels een nadere uitwerking vormen van de voor skiërs geldende zorgvuldigheidsmaatstaf, maar beslist vervolgens dat een schending van de FIS-regels niet meteen betekent dat gedaagde ten opzichte van eiser onzorgvuldig heeft gehandeld. Het hof baseert zijn stelling daarbij op het feit dat eiser en gedaagde samen met hun neef al enkele dagen in groepsvorm aan het skiën waren. In hun onderlinge verhoudingen was sprake van een sport- en spelsituatie, aldus het hof. Deelnemers aan een sport- en spelactiviteit moeten volgens de heersende leer "in redelijkheid tot op zekere hoogte gevaarlijke, slecht gecoördineerde, verkeerd getimede of onvoldoende doordachte gedragingen waartoe die activiteit uitlokt of die daarin besloten liggen, van elkaar verwachten."<sup>26</sup>

Gedragingen die buiten een sport- en spelsituatie plaatsvinden en als onvoorzichtig en daarom als onzorgvuldig zijn aan te merken, behoeven binnen een sport- en spelsituatie nog niet als zodanig te worden beschouwd<sup>27</sup>.

In het Nederlands aansprakelijkheidsrecht wordt bij sport- en spelsituaties een verhoogde aansprakelijkheidsdrempel gehanteerd. De ratio daarvan zijn de contextgebonden verwachtingen van partijen, die meebrengen dat er een lichtere veiligheidsnorm wordt gehanteerd. Het gaat dus om het onderlinge verwachtingspatroon omtrent de tot op zekere hoogte gevaarlijke gedragingen waartoe het skiën in een groep uitlokt of die erin besloten liggen.<sup>28</sup>

Als de groepsleden als individu hadden geskied, zou er dan mogelijk geen sport- en spelsituatie aangenomen worden en zou er mogelijk wel sprake van onzorgvuldigheid geweest zijn?

Het hof houdt geen rekening met het feit dat er al sprake was van een sportsituatie en dat de FIS-regels juist voor deze sportsituatie zijn vastgesteld als normatief kader van het onderlinge vertrouwen, het verwachtingspatroon tussen skiërs. Het hof neemt nu binnen deze skisport een aparte, kennelijk alleen tussen Nederlandse ingezetenen uitgeoefende sport-en spelvorm aan met door deelnemers geaccepteerde extra risico's. Deze opvatting wijkt niet alleen af van de skisportrechtspraak in andere landen, maar ook van de Nederlandse jurisprudentie op het gebied van sport en spel bij andere takken van sport, waar aan in de betreffende tak van sport aanwezige veiligheidsnormen juist een groot belang wordt toegekend.<sup>29</sup>

#### *Conclusie met betrekking tot het arrest*

Er is een groot verschil tussen de opvatting van het Hof Leeuwarden inzake veiligheidsnormen in de skisport

<sup>26</sup> Verg. J. Spier Verbintenissen uit de wet en Schadevergoeding nr 48, Asser/Hartkamp & Sieburgh 6-II 2009/129, Asser Hartkamp & Sieburgh 6-IV 2011/59.

<sup>27</sup> A.J. Verheij, Onrechtmatige daad, Monografieën Privaatrecht 4, nr. 24.2, Asser, Hartkamp & Sieburgh 6 IV 2011/59.

<sup>28</sup> Zie hiervoor HR maart 2003, NJ 2003/718 met noot C.J.H. Brunner onder NJ 2003/719, VR 2003/91 (Witmarsumer Merke).

<sup>29</sup> HR 11 november 1994, NJ 1996, 376 m.nt. CJHB (Judo-arrest).

met de opvatting op dat punt in andere landen zoals Oostenrijk. Enerzijds vindt dit haar oorsprong in de feitenvaststelling. Anderzijds hanteert het Hof Leeuwarden een verhoogde aansprakelijkheidsdrempel in de skisport, welke maatstaf het Hof ontleent aan de huidige Nederlandse jurisprudentie bij sport en spelsituaties. Opvallend is dat de rechtspraak van de Nederlandse Hoge Raad bij het vonnis wordt aangehaald, daar waar de zorgvuldigheidsvraag, conform art 17 Rome II, eigenlijk naar Franse regelgeving moet worden beoordeeld.

De interpretatie van de FIS-regels door het hof is ook een behoorlijke afwijking van die welke internationaal gangbaar is.

Illustratief daarvoor is de overweging onder punt 9 van het arrest. Die overweging luidt:

*“Uit wat hiervoor is overwogen, volgt niet dat de FIS-regels geen enkele betekenis hebben voor het antwoord op de vraag of [geïntimeerde 1] onzorgvuldig heeft gehandeld jegens [appellant]. Een eventuele schending van de FIS-regels is echter niet van beslissend belang, maar vormt een van de omstandigheden die in aanmerking dienen te worden genomen bij het oordeel over de vraag of [appellant] de handelwijze van [geïntimeerde 1] mocht verwachten, evenals de risico's die aan de skisport eigen zijn, de wijze waarop [appellant], [geïntimeerde 1] en [neef] samen pleegden te skiën en de verdere omstandigheden van het geval, zoals de skivaardigheid van [geïntimeerde 1], de conditie van de piste, de weersomstandigheden en de drukte op de piste.”*

Het Hof gaat daar voorbij aan het feit dat juist voor de beoordeling van de mogelijke schending van de FIS-regels omstandigheden als conditie van de piste, weersomstandigheden, skivaardigheid, risico van de sport etc. meegewogen moeten worden. Overigens staat dit ook woordelijk in de betreffende FIS-regel.

Opvallend is ook dat het hof de betreffende FIS-regel 2 verkeerd citeert en dus ook verkeerd beoordeelt. Ook het hof blijft volharden in de plicht tot het ten alle tijde moeten kunnen stoppen en uitwijken, terwijl deze plicht er volgens de FIS-regels niet is.

Hetgeen ook buiten de beoordeling van het hof is gebleven, is dat FIS-regel 2 bepaalt dat de skiër zijn snelheid en wijze van skiën aan moet passen aan de verkeersdrukke. Dit betekent natuurlijk de dichtheid van personen rondom de betreffende skiër. Als de skiër dus in een groep skiet moet hij gezien de verkeersdrukke om hem heen, zijn groepsleden, nog voorzichtiger skiën. Er geldt dus een verhoogde zorgvuldigheidsmaatstaf in plaats van een door het hof aangenomen verlaagde zorgvuldigheidsmaatstaf.

Het hof vermeldt in de overige overwegingen dat de feitelijke onderbouwing van de eis eigenlijk niet voldoende is. Daar had de eiser zich misschien wat meer moeite

moeten getroosten om de eis zorgvuldiger en gedetailleerder te onderbouwen. Mogelijk was de uitkomst dan ook geheel anders geworden.

In Oostenrijk zou de procedure anders zijn verlopen. De feitenvaststelling in ieder geval. De juridische uitkomst zou dan geweest zijn een schending van de FIS-regels, wat resulteert in een onzorgvuldige gedraging waardoor schade is ontstaan. De objectieve schending van de FIS-regels is dus al voldoende om aansprakelijkheid vast te stellen. Dit in tegenstelling tot het arrest van het hof Leeuwarden, waar door de contextgebonden norm van sport en spel de FIS-regels worden gerelativeerd.

Indien de eiser eigen schuld zou hebben aan het ongeval, dient de gedaagde dit te stellen en te bewijzen. In dat geval wordt de schade-eis daarmee verminderd. Dit is natuurlijk wat anders dan relativering van de norm.

### Eindconclusie

Een ski-ongeval is rechtens en feitelijk niet eenvoudig te beoordelen. De skisport is een snelheidssport waardoor ongevallen in een fractie van een seconde plaatsvinden. Getuigen en betrokkenen weten, zeker na enige jaren, ook niet precies meer wat er is gebeurd en verklaringen dienen in het juiste perspectief te worden geplaatst.

Om rechtens een ski-ongeval te kunnen beoordelen is daarom praktische ervaring en kennis noodzakelijk.

Kennis van internationaal privaatrecht, het betreffende buitenlands materiële en procesrecht en de vergelijking daarvan met het Nederlandse recht om het slachtoffer te adviseren in welk land de zaak aanhangig gemaakt zou moeten worden, is onontbeerlijk.

Het in Nederland aanhangig maken van een skirechtprocedure zonder dat men weet naar welk recht en hoe de aansprakelijkheid beoordeeld moet worden, brengt onzekerheid en onvoorspelbaarheid voor het slachtoffer met zich mee. Dit komt deels door de Nederlandse sport- en spel jurisprudentie, en anderzijds door de relatieve onervarenheid van Nederlandse rechters in vergelijking met hun collega's in Oostenrijk. Daarnaast zijn de Nederlandse schade-uitkeringen en proceskostenvergoedingen in vergelijking met Oostenrijk aanmerkelijk lager en is een Nederlandse rechter in de praktijk, ook als buitenlands recht van toepassing is, toch geneigd om met het Nederlandse recht in het achterhoofd vonnis te wijzen. Uiteraard zijn er ook situaties denkbaar waar, na een vergelijking tussen de Nederlandse en buitenlandse procedure, juist wel een procedure in Nederland betere (proces)uitzichten biedt,<sup>30</sup> maar vergelijken dient in ieder geval plaats te vinden, ook om daarmee de aansprakelijkheidsrisico's voor de behandelend advocaat te verminderen, mocht de zaak, zoals bij het Hof Leeuwarden, voor de eiser verkeerd aflopen.

<sup>30</sup> Met name moet men daarbij denken aan de verjaring. Nederland kent een veel gunstiger verjaringsregime dan Oostenrijk. In Oostenrijk is de subjectieve verjaringstermijn 3 jaar en deze kan alleen gestuit worden door een dagvaarding, § 1489 ABGB. Dit is hetzelfde stelsel als de ontwerper van het Nederlands burgerlijk wetboek prof. mr. E.M. Meijers voor ogen stond.

| 282 | **Zwarigheden bij en vertaalfouten in Rome II**

mr. C.A.M. Roijackers

Het hofarrest dat Wijnkamp vanuit zijn specifieke deskundigheid bespreekt, bevat inderdaad aspecten die de IPR-geïnteresseerde op doen zien. Dat geldt ook voor Wijnkamps visie op accessoire aanknopning. Ik bespreek ze hieronder kort, mede omdat Wijnkamp in zijn Oostenrijkse praktijk beperkt beschikking heeft over Nederlandse rechtsbronnen.

1. Het valt het op dat, zowel in het rechtbankvonnis dat is gepubliceerd<sup>1</sup> als in het hofarrest<sup>2</sup>, de verordening Rome II<sup>3</sup> nergens genoemd wordt. Ook annotator P. Abas vermeldt Rome II niet.<sup>4</sup> Beide uitspraken gaan er als vanzelfsprekend van uit dat Nederlands recht van toepassing is. Niet duidelijk is hoe die opvatting tot stand gekomen is: hadden partijen een rechtskeuze gemaakt voor Nederlands recht? Was tussen partijen in confesso dat Nederlands recht van toepassing is? Hoe dan ook, voor de toepasselijkheid van Rome II maakt dat niet uit: het ongeval gebeurde op 23 februari 2009, dus na 11 januari 2009, en dan is Rome II van toepassing.

Art. 17 van Rome II bepaalt dat de “veiligheidsvoorschriften en gedragsregels” ter plaatse relevant zijn voor de vraag of er aansprakelijkheid is. Dus als twee Nederlandse vechtsporters tegenover elkaar in de ring staan in Tokyo – dat gebeurt nogal eens – en een vechtsporter raakt gewond door een schending van de regels door de andere vechtsporter, dan zijn de in die specifieke ring ter plaatse geldende regels van toepassing, en dus relevant als aan de Nederlandse rechter wordt voorgelegd of er aansprakelijkheid is. Zonder getuigenverhoor of deskundigenbericht zal de Nederlandse rechter in de regel niet van die regels op de hoogte zijn.

Een rechter zal bij een ski-ongeval er niet aan ontkomen om te onderzoeken wat de ter plaatse geldende veiligheidsregels zijn. Ook als partijen een expliciete keuze hebben gemaakt voor Nederlands recht, of als tussen partijen in confesso is dat alleen de FIS-regels van toepassing zijn: art. 17 Rome II is immers dwingend recht voor de Nederlandse rechter.

2. Wijnkamp bepleit om als twee Nederlandse skiërs in Oostenrijk een botsing hebben om via de zgn. accessoire aanknopning Oostenrijks recht toe te passen.

Een voorbeeld van accessoire aanknopning is de volgende: twee Nederlanders, die ook in Nederland wonen, sluiten in Duitsland met elkaar en met een Duitse aannemer een overeenkomst om in België een bouwproject te realiseren. In België raakt de ene Nederlander gewond, naar hij stelt door de onrechtmatige daad van de andere Nederlander. Hij dagvaardt zijn landgenoot voor de Nederlandse rechter, die Rome II moet toepassen. Art. 4 van die verordening luidt:

1. Tenzij in deze verordening anders bepaald, is het recht dat van toepassing is op een onrechtmatige daad het recht van het land waar de schade zich voordoet, ongeacht in welk land de schadeveroorzakende gebeurtenis zich heeft voorgedaan en ongeacht in welke landen de indirecte gevolgen van die gebeurtenis zich voordoen.
2. Indien evenwel degene wiens aansprakelijkheid in het geding is, en degene die schade lijdt, beiden hun gewone verblijfplaats in hetzelfde land hebben op het tijdstip waarop de schade zich voordoet, is het recht van dat land van toepassing.
3. Indien uit het geheel der omstandigheden blijkt dat de onrechtmatige daad een kennelijk nauwere band heeft met een ander dan het in de leden 1 en 2 bedoelde land, is het recht van dat andere land van toepassing. Een kennelijk nauwere band met een ander land zou met name kunnen berusten op een reeds eerder bestaande, nauw met de onrechtmatige daad samenhangende betrekking tussen de partijen, zoals een overeenkomst.

Op grond van art. 4 lid 2 kan de Nederlandse rechter geen Belgisch recht toepassen en moet hij Nederlands recht toepassen. Het gaat bij lid 2, als partijen geen rechtskeuze hebben gemaakt ex art. 14 Rome II, om dwingend recht. Partijen hebben een vrije rechtskeuze, maar de rechter heeft die niet. Dus hij moet Nederlands recht toepassen, *behalve* als hij oordeelt dat de onrechtmatige daad een “kennelijk nauwere band heeft met een ander dan het in de leden 1 en 2 bedoelde land.” Op grond van de Duitse overeenkomst kan de Nederlandse rechter in deze situatie Duits recht toepassen, dat noemt men “accessoire aanknopning.” In de ski-casus – in Oostenrijk, of in Frankrijk, dat maakt niet uit – rijzen twee vragen bij een mogelijke accessoire aanknopning bij het recht in Oostenrijk respectievelijk Frankrijk.

<sup>1</sup> Rechtbank Leeuwarden 23 februari 2011, ECLI:NL:RBL EE:2011:BP5822. Het eindvonnis van de Rechtbank Leeuwarden is niet gepubliceerd.

<sup>2</sup> Hof Leeuwarden 26 juni 2012, ECLI:NL:GHLEE:2012:BW9768.

<sup>3</sup> Verordening (EG) nr. 864/2007 van 11 juli 2007.

<sup>4</sup> Prg. 2012/205.

**2A.** De eerste vraag is wat moet verstaan worden onder een “kennelijk nauwere band.” De voor 11 januari 2009 geldende Wet Conflictenrecht Onrechtmatige Daad<sup>5</sup> kent ook accessoire aanknopng, art. 5 WCOD spreekt echter niet van een “kennelijk nauwere band” maar van een “rechtsverhouding”. De doctrine meent dat een dergelijke “rechtsverhouding” alleen bestaat als er een overeenkomst is tussen partijen.<sup>6</sup> Ook de Hoge Raad heeft zich in deze zin uitgesproken.<sup>7</sup> De WCOD is echter vervallen per 11 januari 2009, de datum dat Rome II van kracht werd.

Bij de totstandkoming van Rome II is dit aspect bij het ontwerp van art. 4 lid 3 ter discussie geweest en de Commissie heeft ervoor gekozen om te spreken van een “kennelijk nauwere band.” Weliswaar geeft lid 3 als voorbeeld dat die kennelijk nauwere band “met name zou kunnen berusten” op een reeds eerder bestaande met de onrechtmatige daad samenhangende betrekking, maar die formulering heeft duidelijk het oogmerk de mogelijkheid open te laten dat de kennelijk nauwere band ook kan voortvloeien uit andere omstandigheden. Xandra Kramer meent dat de kennelijk nauwere band ook uit feitelijke omstandigheden voort kan vloeien. Wel blijkt uit haar weergave van de wetsgeschiedenis dat de toepassing van art. 4 lid 3 volgens de Europese Commissie een uitzondering dient te blijven.<sup>8</sup>

**2B.** De tweede vraag is wat de verordening bedoelt met de formulering “een *ander* dan het in de leden 1 en 2 bedoelde land” (cursivering CR). Naar de letter genomen kan de accessoire aanknopng nooit gevonden worden met het recht van een land, waarop in lid 1 *EN* lid 2 wordt gedoeld. In bovenstaand voorbeeld zal de Nederlandse rechter dus niet accessoir kunnen aanknopen met Belgisch recht als zijns inziens de omstandigheden daar aanleiding toe geven.

Wijnkamps opvatting, dat bij een ongeval met twee Nederlandse skiërs in Oostenrijk accessoire aanknopng zou kunnen worden gezocht met Oostenrijks recht, leek mij dan ook onjuist. In de discussie daarover attendeerde hij mij erop dat er in de Duitse versie van Rome II iets

anders staat. De Duitse tekst van de eerste zin van lid 3 spreekt van: “eine offensichtlich engere Verbindung mit einem anderen als dem in den Absätzen 1 *oder* (curs. CR) 2 bezeichneten Staat.” In de Franse versie wordt gesproken over “des liens manifestement plus étroits avec un pays autre que celui visé aux paragraphes 1 *ou* (curs. CR) 2” en in de Engelse versie over “is manifestly more closely connected with a country other than that indicated in paragraphs 1 *or* (curs. CR) 2.”

In de Duitse, Franse en Engelse redactie van art. 4 lid 3 is het mijns inziens taalkundig geen probleem om, als lid 2 van toepassing is, accessoire aanknopng te zoeken bij het recht van het land bedoeld in lid 1. In de Nederlandse versie is dat probleem er wel.

Het lijkt erop dat er sprake is van een vertaalfout. In de preambule wordt in § 18 in de verschillende versies wel coherent gesproken over “lid 1 en lid 2.”<sup>9</sup> Nederlandse auteurs – Ibili,<sup>10</sup> Collignon,<sup>11</sup> Strikwerda<sup>12</sup> en Duintjer Tebbens<sup>13</sup> – gaan uit van de Nederlandse redactie van lid 3. Er is echter een uitspraak waarin de Rotterdamse rechtbank, mede op grond van Rome II, accessoir aanknoot bij Belgisch recht bij een onrechtmatige daad in België tussen Nederlanders onderling.<sup>14</sup>

Welke versie van Rome II geldt nu als rechtsbron, de Nederlandse of de Franse/Duitse/Engelse? In het kader van dit artikel kon ik daar geen zelfstandig literatuuronderzoek naar doen, en heb ik mij gewend tot Europe Direct, het voorlichtingsbureau van de Europese Commissie. Daar deelde men mij mee dat de nationale rechter gebonden is aan de versie in zijn eigen taal van de verordeningen. Dat zou voortvloeien uit de allereerste, nog steeds geldende verordening van de EEG van 15 april 1958, waarin in art. 4 wordt bepaald dat “de verordeningen en andere stukken van algemene strekking worden gesteld in de vier officiële talen.”<sup>15</sup> Dat waren destijds het Duits, het Frans, het Italiaans en het Nederlands; het zijn er nu meer dan twintig. Het voorlichtingsbureau lichtte dat standpunt per email als volgt toe:

<sup>5</sup> Stbl. 2001, 190.

<sup>6</sup> Requiem voor de accessoire aanknopng bij onrechtmatige daad, H. Duintjer Tebbens, in Strikwerda’s conclusies, red. Th.M. de Boer e.a., Deventer 2011. Zijn artikel bevat een historisch overzicht van de accessoire aanknopng.

<sup>7</sup> HR 12 november 2004, ECLI:NL:HR:2004:AP0965.

<sup>8</sup> X.E. Kramer, Rome II: Introductory observations, scope, system, and general rules, NIPR 2008 afl. 4 pg. 421 en 422. Zij is hoofdredacteur van het NIPR en hoogleraar internationaal privaatrecht aan de EUR.

<sup>9</sup> In preambule § 18 ontdekte Duintjer Tebbens o.c. een andere vertaalfout: in de Nederlandse versie staat als laatste woord “lidstaat,” dat moet “staat” zijn. In de Franse/Duitse/Engelse versies staat wel “staat” of “land.” Rome II heeft op grond van art. 3 immers universele werking: als de rechter van een EU-lidstaat (behalve Denemarken) IPR inzake onrechtmatige daad moet toepassen is Rome II (na 11 januari 2009) zijn eerste bron, onverschillig waar de onrechtmatige daad heeft plaatsgevonden of waar de schade is ingetreden of wat de verblijfplaats/nationaliteit is van de partijen.

<sup>10</sup> Groene Serie Onrechtmatige Daad, F. Ibili, aant. 3 op art. 4 Rome II,

<sup>11</sup> Handboek Personenschade 4020-112.

<sup>12</sup> Inleiding tot het Nederlandse internationaal privaatrecht, L. Strikwerda, Deventer 2012, § 182.

<sup>13</sup> Duintjer Tebbens, o.c.

<sup>14</sup> Rechtbank Rotterdam 23 januari 2013, ECLI:NL:RBROT:2013:BZ2365.

<sup>15</sup> Publicatieblad EEG 6 oktober 1958, 386/58.

“Krachtens Verordening nr. 1 van de Raad van 15 april 1958, die oplegt dat alle wetten worden opgesteld in alle officiële talen, kunnen op het moment van het aannemen van de wet de diverse talen niet onderscheiden worden als “origineel” of “vertaald”. Ze zijn in feite alle origineel en alle authentiek.” Wat daar verder van zij, ik bepleit hier dat de Nederlandse rechter het voorbeeld van de Rotterdamse rechtbank volgt en, als art. 4 lid 2 Rome II van toepassing is, toch op grond van lid 3 accessoir aan kan knopen bij het land dat bedoeld is in lid 1, als daar aanleiding voor is.

De behoefte aan een lingua franca binnen de EU doet zich gevoelen. Dat zou een vertaalorganisatie, waarvan

de kosten door wijlen mijn neef Sander Simons in 2004 op een miljard euro per jaar werden geschat,<sup>16</sup> overbodig maken. Het Engels wordt het meest als tweede taal beheerst en is de lingua franca van het zakenleven, de informatica en de wetenschap, en dus ook de meest geschikte kandidaat als lingua franca binnen de EU. De ironie wil dat nu juist Groot-Brittannië een referendum gaat houden over het lidmaatschap van de EU. Er is een schrale troost: Schotland gaat een referendum houden over afscheiding van Groot-Brittannië, en als de Schotten besluiten zich af te scheiden van Groot-Brittannië wil de Schotse regering wel binnen de EU blijven!

---

<sup>16</sup> Europese Unie voor dummies, S. Simons, Addison Wesley 2004, p. 283 e.v. Simons kon niet exact de kosten van vertaling achterhalen, omdat die kosten zijn geloceerd bij de kosten van de verschillende instituties en niet direct als zodanig uit de financiële stukken te destilleren zijn. Hij kon wel het aantal tolken en vertalers in 2004 vermelden: 2.300.